

Carolina Pallàs i Sira Vilardell

La vulnerabilitat de les dones en l'accés a l'habitatge

Malgrat que la legislació ha fet avenços importants en matèria d'igualtat, les desigualtats no desapareixen sinó que més aviat augmenten. En temps de pandèmia s'ha fet evident que si no hi ha un canvi de subjecte polític que faciliti unes polítiques amb perspectiva de gènere, antiracista i de classe, tot són pegats a l'hora de combatre les desigualtats. Les dones les patim com mai, la vulnerabilitat ha augmentat amb la pèrdua de llocs de treball i de forma inesperada s'ha instaurat un teletreball sense condicions ni possibilitat de conciliació. Seguim sent una majoria social empobrida que cada cop ho és més, i això afecta directament les condicions de vida.

L'habitatge és un dret fonamental i la seva tinença privada majoritàriament masculinitzada fa que hi hagi unes relacions desiguals en el poder de la propietat. La manca d'habitatge no permet construir llar i seguretat i possibilitar un entorn a recer del virus que ha generat aquesta pandèmia mundial.

Sabem que l'accés a un habitatge és un dret vulnerat i un luxe per a massa gent. Tot i que no hi ha dades actualitzades -i, per tant, la xifra és, amb tota seguretat, més alta-, sabem que 5.571 persones viuen al carrer i 5.166 persones viuen en allotjaments temporals; a l'estat espanyol s'han executat 11.382 desnonaments, el 23% dels quals a Catalunya. L'exclusió residencial i el sensellarisme femení augmenten exponencialment, així com també les situacions d'infrahabitatge o habitatge insegur. La violència i la por que comporta el carrer les obliga a cercar alternatives per poder dormir sota cobert.

L'exclusió és un arma de la desigualtat, la violència és la seva pràctica i la diferència dels seus efectes sobre dones i homes és estructural en un sistema basat en les múltiples desigualtats. En els temps que vivim l'habitatge és més necessari que mai, a nivell sanitari i social, i malgrat això els desnonaments es continuen executant i continua creixent el nombre d'ocupacions a particulars, en què les màfies de l'ocupació d'habitatges s'aprofiten de la vulnerabilitat de les persones. La manca d'instruments polítics i de recursos habitacionals no permet prevenir aquestes situacions. Cal destacar que hi ha un desnonament invisible: és el de les dones de cures a la llar, interines, treballadores sexuals, migrades... Dones dels col·lectius més vulnerables que són expulsades cap a un mercat irregular.

Una altra dada dolorosa és la situació de les famílies monoparentals en un alt percentatge (91%) encapçalades per dones, segons l'informe Emergència habitacional, pobresa energètica i salut. Informe sobre la inseguretat residencial a Barcelona 2017-2020 (elaborat per la Plataforma d'Afectades per la Hipoteca de Barcelona, l'Aliança Contra la Pobresa Energètica, Enginyeria

Sense Fronteres, l'Observatori dels Drets Econòmics Socials i Culturals i l'Agència de Salut Pública de Barcelona). “Existeix una desprotecció dels menors i les famílies monomarentals en el risc de perdre la seva llar”, un risc al qual s'afegeix el risc a ser més pobre i més dependent que té una sola progenitora, ja que troba més dificultats en la conciliació i més precarietat en la contractació laboral. Aquesta situació de desigualtat és una altra de les realitats invisibles que cal afrontar amb solucions ràpides i efectives.

El govern espanyol va aprovar un decret llei que promulgava la protecció de les famílies vulnerables en risc de desnonament durant l'estat d'alarma, tot i així la PAH ha denunciat que durant aquest període s'han executat 1.383 desnonaments a tot l'Estat. El govern de la Generalitat, aquest mateix mes de novembre, ha aprovat un decret en el mateix sentit, que protegeix davant possibles desnonaments i obliga a oferir un lloguer social a les persones afectades. Tot i això, des de l'activisme pel dret a l'habitatge denuncien que se segueixen ordenant i de forma més severa.

L'emergència habitacional és una forma més de la desigualtat de gènere i la feminització de la precarietat i la pobresa. Una inseguretat habitacional que té un gran impacte també en la salut de les dones, especialment en la salut mental, ja que provoca trastorns com angoixa o depressió. Aquesta salut precària és indestruïble del seu paper de cuidadores principals i proveïdores de benestar, i és impossible que millori sense una llar.

La desigualtat en l'accés de les dones al dret a l'habitatge és una evidència, segons ens mostren les dades i la realitat que vivim. Les respostes han de ser integrals i efectives. Cal impulsar polítiques actives i eficaces de garantia de drets i d'equitat.

Publicat al Diari Ara el 22/11/2020